

Domov>Vaše pravice>Temeljne pravice>**Najboljše prakse držav članic v zvezi z Listino****Najboljše prakse držav članic v zvezi z Listino**

Italija

Uporaba Listine in ozaveščenost o njej v vaši državi.

Vladne politike, s katerimi se spodbujata uporaba Listine pri zakonodajalcu, v upravi, organih kazenskega pregona in sodstvu ter njihova ozaveščenost o njej

Sodna akademija (*Scuola Superiore della Magistratura*)

Sodna akademija, ustanovljena z zakonodajno uredbo št. 26 z dne 30. januarja 2006, ima osrednjo vlogo na področju usposabljanja v pravosodju, in sicer zagotavlja izvajanje zakona o obveznem strokovnem usposabljanju za člane pravosodja in izvrševanje te obveznosti. Vendar akademija z organizacijo skupnih tečajev svoje programe usposabljanja namenja tudi odvetniškim zbornicam.

Poslanstvo akademije je pomembno, saj zagotavlja usposabljanje in vseživljenjsko učenje za sodnike, da bi izboljšala mednarodno sodelovanje in poznavanje pravnih sistemov.

Akademija je izključno pristojna na področju vseživljenjskega učenja in usposabljanja sodnikov. Odgovorna je zlasti za:

organizacijo vseživljenjskega strokovnega izpopolnjevanja in seminarjev za usposabljanje za sodnike in (po potrebi) druge delavce v pravni stroki;

zagotavljanje začetnega usposabljanja in vseživljenjskega učenja za častne sodnike;

organizacijo tečajev usposabljanja za sodnike in tožilce, ki se potegujejo za imenovanje na visoke položaje na sodiščih prve ali druge stopnje;

zagotavljanje usposabljanja za sodnike na visokih in višjih položajih v sodnih uradih;

zagotavljanje usposabljanja za sodnike, ki so jim zaupane naloge usposabljanja;

izvajanje decentraliziranih dejavnosti usposabljanja;

sodelovanje pri dejavnostih v zvezi s pripravništvom za redne sodnike v okviru smernic, ki jih je izdal vrhovni sodni svet (*Consiglio superiore della magistratura*), in ob upoštevanju predlogov sodnih svetov;

organizacijo usposabljanja za tuje sodnike v Italiji ali udeležence dejavnosti usposabljanja, ki potekajo v okviru Evropske mreže institucij za izobraževanje v pravosodju ali v okviru projektov Evropske unije in drugih držav ali mednarodnih institucij, na zahtevo pristojnega vladnega organa, ali izvajanje programov ministrstva za zunanje zadeve in usklajevanje dejavnosti usposabljanja, ki so namenjene italijanskim sodnikom in jih zagotavljajo druge države ali mednarodne institucije, v zvezi z organizacijo in delovanjem pravosodnega sistema;

sodelovanje pri dejavnostih v zvezi z organizacijo in delovanjem pravosodnega sistema v drugih državah, na zahtevo pristojnega vladnega organa;

izvajanje programov usposabljanja v sodelovanju s podobnimi službami znotraj drugih institucionalnih ali poklicnih organov;

objavljanje raziskav in študij v zvezi s temami, ki jih zajemajo dejavnosti usposabljanja;

organizacijo kulturnih pobud in izmenjav, študijskih srečanj in raziskav v povezavi z dejavnostmi usposabljanja;

izvajanje seminarjev, tudi na podlagi posebnih sporazumov ali konvencij, ki urejajo s tem povezane stroške, za delavce v pravni stroki ali tiste, ki so vpisani na specialistične pravne akademije.

Akademija organizira letne tečaje „vseživljenjskega“ učenja o evropskem pravu in zlasti „pravica, določenih v Listini“, ki so na voljo vsem sodnikom, nekateri pa tudi odvetnikom. Ti tečaji se nanašajo na vsebinske in jezikovne vidike.

Ta metoda je primerna, saj se usposabljanje o Listini in njeni uporabi na nacionalni ravni zagotovi vsakič, ko se izboljša varstvo temeljnih pravic, ki jih Listina določa. Zato je najboljša praksa, da se izrecno opozori na pravico, ki jo vključuje Listina EU o temeljnih pravicah, skupaj z razpravo o načinu, kako je vključena v nacionalno pravo.

Listina iz Nice bo v letu 2022 tema vseživljenjskega učenja v povezavi s tečaji o varstvu osebnih podatkov, sistemu pravnih virov, digitalizaciji, pravosodju, pravicah, temeljnih pravicah in evropskem pravu, obrekovanju in sovražnem govoru ter umetni inteligenci in pravu.

Nacionalna kontaktna točka za Listino EU o temeljnih pravicah

V skladu z željami Evropske komisije in Agencije Evropske unije za temeljne pravice je sedanja ministrica za pravosodje, Marta Cartabia, imenovala profesorico Palmino Tanzarello za italijansko kontaktno točko za Listino. Ena od njenih nalog je spodbujati uporabo Listine, ozaveščati o njej in posledično zagotavljati njeno učinkovitejšo uporabo. Izbrana je bila oseba, ki deluje v javni upravi ter bo znala izkoristiti notranje usklajevanje z ministrstvom za pravosodje in akademskim svetom.

Kontaktna točka je in bo nova razsežnost za spodbujanje in izboljšanje znanja o Listini na podlagi rednega programa pobud. V ta namen kontaktni točki zagotavlja podporo enota za usklajevanje mednarodnih zadev na področju človekovih pravic (*Coordinamento dell'attività internazionale in tema di diritti umani*; AIDU), ki je bila decembra 2021 ustanovljena v okviru službe za pravosodje (*Dipartimento per gli affari di giustizia*; DAG) pod okriljem ministrstva za pravosodje. **To je prva tovrstna pobuda**, katere namen je tudi izvajati cilje Evropske strategije za okrepitev uporabe Listine o temeljnih pravicah v EU. Enota se bo v okviru pristojnosti ministrstva za pravosodje osredotočila na evropska tematska področja, ki zadevajo temeljne pravice, pravice državljanov in prosto gibanje oseb.

Univerzitetni študijski programi

Varstvo temeljnih pravic kot dejavnik evropskega povezovanja je zdaj bistven del pravnih študijskih programov na univerzah, zlasti v zvezi z napredkom na področju ustavnega prava in prava EU. Za zagotovitev varstva pravic na več ravneh je pomembno, da so prihodnji delavci v pravni in ekonomski stroki deležni usposabljanja o Listini iz Nice in njeni razlagi s strani nacionalnih sodišč in Sodišča Evropske unije. Zato se je v zadnjih letih močno povečalo število specializiranih študijskih programov.

Natančneje, po podatkih najnovejše raziskave ministrstva za univerze in raziskave (*Ministero dell'Università e della Ricerca*; MUR) so decembra 2021 katedre za pravo, politologijo in ekonomijo javnih in tudi zasebnih univerz ponujale približno 550 študijskih programov, nekatere tudi v angleščini.

V okviru večine teh študijskih programov se na splošno obravnava vprašanje varstva temeljnih pravic, pri čemer se poudarja dialog med ustavnimi in nadnacionalnimi evropskimi sodišči, ko izvajajo svoje listine. Študije primerov študentom zagotavljajo orodja, ki jih potrebujejo za razumevanje, kako se listine in sodna praksa prekrivajo. Tako se lahko velik poudarek nameni Listini iz Nice o temeljnih pravicah in posledicam njene uporabe.

Listina se proučuje tudi v okviru študijskih programov, katerih teme so pravo o priseljevanju, informacijsko in komunikacijsko pravo, okoljsko pravo, evropsko kazensko in postopkovno pravo, evropsko upravno pravo, verski pluralizem, evropsko davčno pravo in evropsko delovno pravo.

Najboljše prakse za uspešno sodelovanje med nacionalnimi organi in civilno družbo za spodbujanje žrtev diskriminacije, da se javijo, in zagotavljanje podpore tem žrtvam

Ker je temelj Listine iz Nice prepoved diskriminacije, se njena uporaba spodbuja tudi v okviru dela nacionalnih organov, zavezanih reševanju tega vprašanja. Opozoriti je treba na **nacionalni urad proti rasni diskriminaciji** (*Ufficio Nazionale Antidiscriminazioni Razziali*; **UNAR**), ustanovljen v okviru urada predsednika vlade z zakonodajno uredbo št. 215 z dne 9. julija 2003 (o izvajanju Direktive 2000/43/ES o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost).

Naloga urada je zagotavljati pravico do enakega obravnavanja vsem osebam ne glede na njihovo raso ali narodnost, starost, versko prepričanje, spolno usmerjenost, spolno identiteto ali morebitno invalidnost. Deluje samostojno in nepristransko, zdaj pa že več let pozorno spremlja tudi učinken **diskriminatormega sovražnega govora, med drugim na spletu**, in prizadevanja za bolj proti njemu.

Naloga, ki so uradu dodeljene z zakonom, so:

zagotavljanje pomoči v sodnih ali upravnih postopkih osebam, ki menijo, da jim je bila z diskriminatornim ravnanjem storjena krivica, pri čemer je taka pomoč v oblikah, ki jih določa člen 425 italijanskega zakonika o civilnem postopku;

izvajanje preiskav za ugotovitev morebitnega obstoja diskriminacije ob ustreznem upoštevanju pristojnosti in funkcij pravosodnega organa;

spodbujanje javnih in zasebnih organov, zlasti združenj in organov, dejavnih na področju boja proti diskriminaciji, da sprejmejo konkretne ukrepe, vključno s projekti za pozitivno ukrepanje, namenjene preprečevanju diskriminacije na podlagi rase ali narodnosti ali zagotavljanju odškodnine zanjo;

čim večje ozaveščanje o obstoječih instrumentih, ki zagotavljajo varstvo, vključno z ozaveščanjem javnosti o načelu enakega obravnavanja ter izvajanjem informacijskih in komunikacijskih kampanj;

izdajanje priporočil in mnenj o vprašanjih, povezanih z diskriminacijo na podlagi rase ali narodnosti, pa tudi predlogov za spremembe obstoječe zakonodaje; priprava letnega poročila parlamentu o učinkoviti uporabi načela enakega obravnavanja in učinkovitosti mehanizmov varstva ter letnega poročila predsedniku vlade o opravljenem delu;

spodbujanje študij, raziskav, tečajev usposabljanja in izmenjav izkušenj, tudi v sodelovanju z združenji in organi, dejavnimi na področju boja proti diskriminaciji, z drugimi nevladnimi organizacijami, dejavnimi na tem področju, in s specializiranimi inštituti za statistične raziskave, tudi z namenom razvoja smernic za boj proti diskriminaciji.

V službi za enake možnosti v okviru urada predsednika vlade je bil vzpostavljen tudi register združenj in organov, ki izvajajo dejavnosti na področju boja proti diskriminaciji in spodbujanja enakega obravnavanja (člen 6 zakonodajne uredbe št. 215/2003).

Ministrstvo za pravosodje je sodelovalo in še sodeluje v več analitičnih in operativnih projektih, ki jih usklajuje UNAR, specifični cilj teh projektov pa sta posodobitev in razvoj praks in orodij za učinkovito preprečevanje rasizma, ksenofobije in drugih oblik nestrpnosti, ki se razširjajo s sovražnim govorom, tudi na spletu, ter učinkovit boj proti njim. Ti projekti vključujejo:

projekt CO.N.T.R.O. – „COunter Narratives against Racism Online“ (diskurz, ki obsoja rasizem na spletu) (2018–2020) –, ki ga je UNAR razvil in usklajeval v partnerstvu z Inštitutom za socialne raziskave (*Istituto per la Ricerca Sociale*; IRS), podprla in financirala pa ga je Evropska komisija, v okviru katerega se je promovirala ciljno usmerjena kampanja obveščanja in ozaveščanja proti rasizmu na spletu, prav tako so bili vzpostavljeni pogoji za ustanovitev medijske in internetne opazovalnice v okviru UNAR, pri kateri sodelujejo ključni institucionalni in neinstitucionalni akterji, ki si prizadevajo za dokončno rešitev tega vprašanja;

projekt REASON – „REAct in the Struggle against Online hate speech“ (odziv v boju proti sovražnemu govoru na spletu) (poteka od leta 2020), v okviru katerega je bila uradno ustanovljena **nacionalna kontrolna kabina** (*Cabina di Regia Nazionale*) **za boj proti kaznivim dejanjem iz sovraštva in sovražnemu govoru na spletu**, da bi zagotovili pomoč pri usklajevanju ukrepov in izmenjavi izkušenj v sodelovanju z opazovalnico za zaščito pred dejanji diskriminacije (*Osservatorio per la sicurezza contro gli atti discriminatori*; OSCAD), ministrstvom za notranje zadeve, ministrstvom za pravosodje, ministrstvom za izobraževanje, regulativnim organom za komunikacije (*Autorità per le Garanzie nelle Comunicazioni*; AGCOM) ter prostovoljnimi združenji, med katerimi so: Carta Di Roma, Lunaria, Arci, Amnesty Italia, Cospe in Arcigay.

Glavna naloga kontrolne kabine je **razviti nacionalni strateški načrt za boj proti kaznivim dejanjem iz sovraštva in sovražnemu govoru**.

Politike, ki so ciljno usmerjene v šole. Na splošno: izobraževanje

Ker je ozaveščanje o Listini koristno in nujno za spodbujanje mlajših generacij k skrbnemu razmisleku o skupnih vrednotah, tako da se ljudje in človekovo dostojanstvo postavijo v središče gradnje vključujoče družbe, obstaja več pobud, ki se izvajajo v šolah. Med temi pobudami so:

La Carta europea dei diritti a un milione di studenti (Listina EU o temeljnih pravicah za milijon študentov) je bil projekt, ki so ga skupaj izvajali Evropski parlament, Evropska komisija in italijanska vlada v sodelovanju z ministrstvom za izobraževanje, univerze in raziskave ter italijansko pošto (*Poste Italiane*), v okviru projekta pa so v zadnjih dveh letih milijonu študentov na italijanskih visokih šolah razdelili kopije Listine EU o temeljnih pravicah;

La Carta di Nizza fra diritti umani e cittadinanza (Listina iz Nice: med človekovimi pravicami in državljanstvom) je bilo tekmovanje, ki ga je podprlo ministrstvo za izobraževanje, njegov glavni cilj pa je bil spodbuditi otroke k branju in razmisleku o praktični uporabi Listine Evropske unije o temeljnih pravicah.

Natančneje, o vsebini Listine se je razpravljalo s primerjavo besedil mednarodnih konvencij o človekovih pravicah in pogodb, kot je Splošna deklaracija o človekovih pravicah.

Orodja za boljše razumevanje Listine in tega, kdaj se uporablja

Leta 2019 je ministrstvo za pravosodje začelo *«projekt EJNita»* (Evropska pravosodna mreža (EJN) – italijanska mreža: gradnja mostov), ki ga je delno financirala Evropska komisija (sporazum o nepovratnih sredstvih št. 831373), njegov cilj pa je bil okrepiti in poenostaviti Evropsko pravosodno mrežo (EJN) v civilnih in gospodarskih zadevah. Ta projekt je bil odziv na potrebo po izboljšanju znanja o orodjih za pravosodno sodelovanje v civilnih in gospodarskih zadevah na pravnem ali poklicnem področju.

Rezultat tega projekta je bila objava **portala ALDRICUS**, ki v spletnem dnevniku združuje zanimive informacije in gradiva (standarde, domačo, mednarodno in nadnacionalno sodno prakso, povezave do zanimivih spletnih mest). Portal Aldricus je tudi orodje za spodbujanje uporabe Listine in ozaveščanje o njej, zlasti z objavljanjem ciljno usmerjenih dogodkov usposabljanja. Na primer, 22. februarja 2021 se je promoviral dogodek usposabljanja *La protezione transfrontaliera degli adulti con disabilità cognitive in Italia e Spagna* (Čezmejno varstvo za odrasle s kognitivnimi motnjami v Italiji in Španiji).

Ministrstvo za pravosodje ima **namensko stran za spodbujanje uporabe Listine**, ki zagotavlja dostop do italijanske različice besedila in povezavo do spletišča Evropske komisije za razlago Listine.

Uporaba in razširjanje orodij v zvezi z Listino, ki so jih razvile druge države članice EU ali drugi deležniki v EU

Obstajajo številne pobude za usposabljanje in učenje, namenjene sodnemu osebju v Italiji, ki jih zagotavljajo ustanove za usposabljanje v sodelovanju z evropskimi partnerji (evropskimi institucijami, npr. Agencijo EU za temeljne pravice (FRA), ali drugimi evropskimi državami). Leta 2021 je na primer pravna akademija v zvezi s tem objavila več razpisov za zbiranje ponudb, ki so jih porodile pobude z deležniki EU – Evropsko pravno akademijo (*Europäische Rechtsakademie*, ERA), nemško ustanovo, francosko nacionalno šolo za sodnike (*Ecole Nationale de la Magistrature*; ENM) in Evropsko mrežo institucij za izobraževanje v pravosodju (EJTN).

Sodelovanje z deležniki za spodbujanje uporabe Listine EU o temeljnih pravicah in ozaveščenosti o njej

Primeri sodelovanja zagovornikov pravic in nacionalnih organov, ki prispevajo k večji ozaveščenosti o Listini in njeni uporabi

Institucije, katerih naloga je zagovarjanje človekovih pravic, imajo pravico črpati sredstva iz sklada, namenjenega financiranju dejavnosti promoviranja vsebine Listine iz Nice na podlagi italijanskega zakona o proračunu iz leta 2001 (člen 1, odstavek 573, zakona št. 178 iz leta 2021). Sredstva sklada, ki ga upravlja ministrstvo za pravosodje, znašajo 2 milijona EUR za vsako od let 2021 in 2022, dodelijo pa se za visokokakovostne projekte usposabljanja, ki spodbujajo pravosodno kulturo v zadevah s področja mednarodnega kazenskega prava in človekovih pravic. Merila za dostop do sredstev sklada so bila določena z uredbo ministra za pravosodje v posvetovanju z ministrom za gospodarske zadeve in finance, pri čemer se prednostno zahtevajo dokazila o dolgoročnem povezovanju, posvetovanju in sodelovanju z mednarodnimi organi in institucijami.

Primeri sodelovanja nacionalnih organov in akademikov, ki prispevajo k večji ozaveščenosti o Listini in njeni uporabi

Nacionalni organi tesno sodelujejo s tremi najvišjimi sodišči v Italiji, zlasti z ustavnim sodiščem (*Corte costituzionale*), vrhovnim kasacijskim sodiščem (*Corte Suprema di Cassazione*) in državnim svetom (*Consiglio di Stato*).

Služba za raziskave pri ustavnem sodišču objavi letno poročilo, v katerem zbere in pojasni razlage Listine EU o temeljnih pravicah, kot se nanašajo na ustavna načela. **Najnovejša izdaja poročila** je bila objavljena junija 2021 in je bila naslovljena *L'applicazione della Carta dei diritti fondamentali dell'Unione europea nella giurisprudenza della Corte costituzionale* (Uporaba Listine Evropske unije o temeljnih pravicah v sodni praksi ustavnega sodišča).

Služba za raziskave pri vrhovnem kasacijskem sodišču zagotavlja dostop do najpomembnejših sodb, vključno z mednarodno in evropsko sodno prakso.

Primeri nevladnih pobud, ki spodbujajo uporabo Listine in ozaveščanje o njej v vaši državi

Nacionalna odvetniška zbornica (*Associazione Nazionale Forense*; ANF) je članica evropskega partnerstva, ki ga vodi združenje bolgarskih odvetnikov za človekove pravice in ki združuje še druge stranke, kot so Confprofessioni (konfederacija, katere članica je AFN), milanska odvetniška zbornica, Univerza v Burgosu in španski generalni odvetniški svet (*Consejo General de la Abogacia Española*). Vodilna stranka in njeni partnerji so zmagali na evropskem razpisu za podporo nadnacionalnim projektom na področju usposabljanja v pravosodju, ki zajemajo civilno pravo, kazensko pravo ali temeljne pravice (JUST-JTRA-EJTR-AG-2017).

Namen projekta Lawyers4Rights je bil doseči naslednje cilje: spodbujati znanje o izvoru, namenu in področju uporabe Listine EU o temeljnih pravicah, okrepiti njihovo vlogo pri odgovarjanju na vprašanja o varstvu, ki jih prinašajo migracije in terorizem, ozaveščati upravičence o uporabi Listine EU o temeljnih pravicah na nacionalni ravni, izboljšati sodelovanje med pravniki poklici ter razviti razumevanje osnovnih elementov prava EU, ki se uporablja, v vsakem nacionalnem okviru.

Zaključna konferenca je potekala 24. junija 2022, na njej pa so bili predstavljeni rezultati projekta ter glavne sklepne ugotovitve o stopnji ozaveščenosti odvetnikov in uporabi Listine EU o temeljnih pravicah.

Vsebina projekta je na voljo na spletnem naslovu: <https://lawyers4rights.eu/>

K promociji vsebine Listine in ozaveščanju o njej je prispevalo še več drugih spontanah pobud, kot so organizacija dogodkov usposabljanja in poglobljeni seminarji akademikov, osrednji prispevki, objavljeni v pravnih strokovnih revijah in časopisih, ter izmenjave mnenj v okviru različnih poštnih seznamov, na katere se vpisujejo delavci v pravni stroki.

Zadnja posodobitev: 21/04/2023

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.